

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, професора
НІКОЛАЄНКО Тетяни Богданівни
на дисертацію ГАЄВСЬКОГО Олега Сергійовича
«Призначення покарання за сукупністю вироків у кримінальному
праві України»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право**

Ступінь актуальності обраної теми.

Вивчення дисертації ГАЄВСЬКОГО Олега Сергійовича на тему «Призначення покарання за сукупністю вироків у кримінальному праві України», а також наукових праць здобувача дає підстави позитивно оцінити актуальність обраної теми. Дисертантом здійснено комплексне дослідження проблем правового регулювання призначення покарання за сукупністю вироків із використанням практики Верховного Суду, зарубіжного досвіду, статистичних матеріалів та результатів анкетування суддів. Відповідно до визначеної мети дослідження результати роботи спрямовано на розроблення пропозицій щодо удосконалення кримінального законодавства України та практики його застосування. Зміст анотації дисертації підтверджує, що центральними проблемами дослідження є відсутність законодавчого визначення поняття сукупності вироків, недостатня визначеність критеріїв її відмежування від сукупності кримінальних правопорушень, а також проблеми співвідношення ч. 4 ст. 70 та ст. 71 Кримінального кодексу України (далі - КК України).

Актуальність обраної теми додатково зумовлюється тим, що положення ст. 71 КК України продовжують залишатися предметом активного правозастосовного тлумачення Верховного Суду. Особливого значення набуває розмежування правил призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків, оскільки помилкове визначення

відповідного механізму безпосередньо впливає на вид і розмір остаточного покарання, а отже — на обсяг кримінально-правових обмежень, яких зазнає засуджена особа. Так, Верховний Суд неодноразово формулював та уточнював правові позиції щодо застосування ст. 70 і 71 КК України, зокрема стосовно поняття попереднього вироку, моменту вчинення нового кримінального правопорушення, наявності невідбутої частини покарання та порядку визначення остаточного покарання.

Підтвердженням практичної актуальності дисертаційної теми є також і розвиток судової практики. Так, у 2024 році Верховний Суд продовжував узагальнювати практику застосування положень щодо призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та сукупністю вироків, окремо акцентуючи увагу на визначенні змісту поняття «попередній вирок» та правилах призначення остаточного покарання. У 2026 році Велика Палата Верховного Суду (у справі № 607/9097/20) визначила механізм призначення покарання у ситуації, коли після постановлення попереднього вироку встановлено вчинення особою тотожних кримінальних правопорушень, одні з яких вчинено до постановлення такого вироку, а інші — після нього; послідовність застосування правил ст. 70 і 71 КК України, що наочно засвідчує складність кримінально-правового механізму та необхідність його подальшого теоретичного осмислення.

Така ситуація висвітлює наявність окремих проблем у судовій практиці та визначає водночас необхідність забезпечення єдності підходів щодо призначення покарання. Для інституту сукупності вироків це має особливе значення, оскільки остаточне покарання формується шляхом приєднання повністю або частково невідбутої частини покарання за попереднім вирок до покарання, призначеного за новим вирок. Відтак питання про те, які саме покарання підлягають приєднанню, у якому обсязі, за яких юридичних передумов та в якій послідовності, безпосередньо пов'язані із забезпеченням принципів законності, справедливості, пропорційності та індивідуалізації кримінального покарання.

Практична значущість цієї проблематики посилюється і сучасними умовами функціонування системи правосуддя в Україні. В умовах воєнного стану судова система продовжує здійснювати правосуддя щодо значного масиву кримінальних проваджень, а кримінально-правова політика держави зазнає істотних законодавчих та правозастосовних змін. За таких умов особливого значення набуває передбачуваність застосування кримінально-правових норм та недопущення ситуацій, коли однакові або подібні за

юридично значущими обставинами ситуації отримують різну правову оцінку при визначенні остаточного покарання.

Окремої уваги заслуговує проблема співвідношення нормативного регулювання та судового тлумачення ст. 71 КК України. Наявність сформованих Верховним Судом правових позицій не усуває необхідності подальшого доктринального дослідження, оскільки судова практика сама демонструє динамічність підходів до вирішення складних питань застосування ст. 70 і ст. 71 КК України. У цьому контексті дисертаційне дослідження має значення не лише для розвитку кримінально-правової доктрини, а й для забезпечення більшої визначеності та передбачуваності правозастосування.

Отже, актуальність теми дисертації ГАЄВСЬКОГО Олега Сергійовича визначається сукупністю теоретичних, нормативних і правозастосовних чинників, а саме: необхідністю подальшого розвитку доктрини призначення покарання за сукупністю вироків; наявністю складних питань застосування ст. 70 і ст. 71 КК України; динамічним розвитком практики Верховного Суду; потребою забезпечення єдності судової практики та передбачуваності кримінально-правового регулювання. З огляду на це обрана дисертантом тема є не лише актуальною, але й своєчасною, має вагоме теоретичне та практичне значення для розвитку кримінального права України й удосконалення практики призначення покарання.

Дисертація є кваліфікаційною науковою працею, містить анотацію, вступ, три розділи, дев'ять підрозділів, висновки, список використаних джерел та додатки загальним обсягом 221 сторінка.

Наведені характеристики роботи, її структура, зміст та отримані результати дають підстави для позитивної оцінки актуальності обраної теми та її відповідності сучасним потребам розвитку кримінально-правової науки і практики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження спрямоване на вирішення теоретичних і прикладних проблем призначення покарання за сукупністю вироків та удосконалення кримінально-правових засад його застосування.

Відповідно до наведених у дисертації відомостей, роботу виконано в межах науково-дослідної теми ВНЗ «Національна академія управління» «Правове забезпечення суспільних відносин в умовах європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0122U202084).

За своїм змістом дослідження також відповідає напрямам розвитку правової науки, пов'язаним із підвищенням якості правотворчої та

правозастосовної діяльності, забезпеченням правової визначеності та удосконаленням функціонування судової системи. Положення дисертації кореспондуються із визначеними у стратегічних документах НАПрН України пріоритетами наукового забезпечення модернізації державно-правових відносин, підвищення якості нормотворчої та правозастосовної діяльності органів державної влади, правоохоронних і судових органів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації та їх достовірність.

Аналіз дисертації ГАЄВСЬКОГО Олега Сергійовича дає підстави стверджувати, що основні наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження мають належне теоретичне та емпіричне підґрунтя.

Структура дисертації характеризується логічністю побудови, послідовністю викладення матеріалу, взаємопов'язаністю структурних елементів та відповідністю їх змістовому наповненню.

Мета дисертаційного дослідження сформульована чітко та узгоджується з його об'єктом та предметом. Вона полягає у комплексному дослідженні теоретичних положень щодо призначення покарання за сукупністю вироків, виявленні проблем правового регулювання відповідного інституту та розробленні науково обґрунтованих пропозицій і практичних рекомендацій щодо удосконалення кримінального законодавства України та практики його застосування. Для досягнення поставленої мети дисертантом визначено взаємопов'язані завдання, результати вирішення яких відображено у висновках роботи.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується належно сформованою методологічною основою дослідження. Автором використано систему загальнонаукових і спеціально методів пізнання, вибір та поєднання яких зумовлені метою і завданнями роботи, її об'єктом і предметом. Застосування системно-структурного, формально-юридичного, порівняльно-правового, історико-правового та інших методів дало змогу комплексно дослідити проблематику призначення покарання за сукупністю вироків.

Теоретичне підґрунтя дисертації становлять праці вітчизняних та зарубіжних учених у галузі кримінального права, кримінології, теорії держави і права, соціології, філософії та інших галузей наукового знання. Автором опрацьовано 175 джерел, які використовуються у тексті роботи та забезпечують належне теоретичне підґрунтя дослідження.

Переконливість сформульованих положень і висновків забезпечується також емпіричною базою, яку становлять матеріали судової практики, дані судової статистики та результати анкетування суддів. Поєднання зазначених джерел дозволило дисертанту поєднати теоретичний аналіз із дослідженням практичних проблем застосування положень ст. 70 і ст. 71 КК України.

У цілому ступінь обґрунтованості отриманих результатів та їх достовірність можна оцінити позитивно.

Наукова новизна положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Проведений аналіз дисертації дає підстави стверджувати, що за результатами здійсненого дослідження здобувачем вирішено поставлені наукові завдання та сформульовано низку положень, висновків і пропозицій, які характеризуються науковою новизною та мають теоретичне і практичне значення для розвитку кримінально-правової доктрини та удосконалення практики застосування кримінального законодавства України.

Одним із найбільш змістовних результатів дослідження є запропонований дисертантом механізм визначення остаточного покарання у випадках, коли після постановлення попереднього вироку встановлено вчинення особою кримінальних правопорушень, з яких одні вчинені до його постановлення, інші — після нього (с. 17, 89). Автор виходить із необхідності послідовного застосування положень ч.ч. 1, 4 ст. 70 та ст. 71 КК України шляхом окремого призначення покарання за кожне кримінальне правопорушення, визначення покарання за їх сукупністю із застосуванням правил ст. 70 КК України та подальшого визначення остаточного покарання за сукупністю вироків відповідно до ст. 71 КК України. Наукова та практична цінність такого підходу полягає у спробі системного вирішення складної проблеми співвідношення механізмів призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків і нормативного визначення послідовності їх застосування.

Позитивної оцінки заслуговує обґрунтування дисертантом положення про те, що матеріально-правовою підставою застосування ст. 71 КК України є наявність невідбутої частини покарання, призначеного обвинувальним вироком, який набрав законної сили. У контексті запропонованого автором підходу саме набрання вироком законної сили визначає юридично значущий момент виникнення відповідних кримінально-правових наслідків попереднього вироку. Це дозволяє відмежувати випадки застосування ст. 71 КК України від

ситуацій, коли попередній вирок ще не набрав законної сили, та, відповідно, чіткіше визначити сферу застосування ст. ст. 70 і 71 КК України. Зазначене положення має теоретичне та практичне значення з огляду на необхідність забезпечення правової визначеності та однакового застосування кримінального закону, усуває колізію між положеннями кримінального та кримінального процесуального законодавства, забезпечуючи принцип презумпції невинуватості.

Окремого схвалення заслуговує авторський підхід до визначення місця звільнення від відбування покарання з випробуванням у механізмі призначення остаточного покарання за сукупністю кримінальних правопорушень. Дисертант обґрунтовує, що застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням можливе після визначення остаточного покарання за відповідними правилами, а саме: звільнення не повинно змінювати встановленого кримінальним законом порядку визначення остаточного покарання. Такий підхід спрямований на недопущення альтернативного виконання кількох вироків та забезпечення послідовності реалізації кримінально-правових приписів.

Вагоме практичне значення має положення щодо відсутності спеціального нормативного регулювання порядку застосування ст. 81 та ст. 82 КК України до осіб, яким остаточне покарання призначено за сукупністю кримінальних правопорушень або за сукупністю вироків. Дисертант пропонує здійснювати відповідні розрахунки щодо остаточного покарання, визначеного за правилами сукупності, з урахуванням ступеня тяжкості найбільш тяжкого кримінального правопорушення, та вважає доцільним законодавче врегулювання цього питання. Зазначена пропозиція заслуговує на увагу передусім у контексті забезпечення однакового підходу до визначення моменту виникнення у засудженої особи права претендувати на застосування відповідних інститутів дострокового звільнення від відбування покарання.

Науково-практичний інтерес становить також удосконалення загальних засад призначення покарання за сукупністю вироків шляхом визначення критеріїв, які, на думку дисертанта, мають враховуватися судом при вирішенні питання про повне або часткове приєднання невідбутої частини покарання. До таких критеріїв віднесено тяжкість нового кримінального правопорушення, характер попередньої злочинної діяльності, обсяг невідбутої частини покарання, поведінку засудженого під час відбування покарання, дані про його особу, наявність пом'якшуючих та обтяжуючих обставин, а також необхідність

досягнення мети покарання. Запропонований підхід спрямований на конкретизацію орієнтирів для здійснення суддівського розсуду та має значення для забезпечення індивідуалізації й пропорційності призначеного покарання.

Заслуговує уваги й підхід дисертанта до тлумачення ч. 4 ст. 70 КК України як імперативної норми, відповідно до якого за наявності встановлених законом підстав суд зобов'язаний її застосувати незалежно від порядку виконання попереднього вироку чи особливостей відбування покарання. Такий підхід спрямований на забезпечення однакового розуміння обов'язковості застосування зазначеної норми та недопущення довільного встановлення винятків, які безпосередньо не передбачені кримінальним законом.

Окремим напрямом наукової новизни є запропоноване дисертантом удосконалення законодавчого розмежування сфери застосування ч. 4 ст. 70 та ст. 71 КК України. Автор пропонує визначити, що ч. 4 ст. 70 КК України застосовується щодо кримінальних правопорушень, учинених до постановлення попереднього обвинувального вироку, але встановлених після його ухвалення, тоді як ст. 71 КК України — у разі вчинення нового кримінального правопорушення після набрання попереднім вирокom законної сили. Така пропозиція має практичну спрямованість, оскільки покликана нормативно розмежувати два механізми призначення остаточного покарання та зменшити ризик неоднакового застосування кримінального закону.

Позитивної оцінки заслуговує проведене порівняльно-правове дослідження законодавства Федеративної Республіки Німеччини, Швейцарської Конфедерації, Французької Республіки, Республіки Польщі та Республіки Болгарії. Зaslугою дисертанта є те, що зарубіжний досвід розглянуто не лише шляхом опису відповідних правових моделей, а й з позиції можливості їх адаптації до української правової системи. Особливий інтерес становлять пропозиції щодо нормативної визначеності загальних засад призначення покарання, меж суддівської дискреції та деталізації правил призначення покарання за множинності кримінальних правопорушень.

Загалом результати дослідження, викладені у висновках дисертації, у своїй основній частині відповідають положенням, заявленим автором як такі, що становлять наукову новизну. Вони охоплюють ключові проблеми співвідношення ст. 70 і ст. 71 КК України, визначення юридичних передумов застосування сукупності вироків, механізму призначення остаточного покарання, а також окремих питань дострокового звільнення від відбування покарання.

Загалом наведені положення свідчать, що наукова новизна дисертації полягає не лише у систематизації вже відомих доктринальних підходів, а й у формулюванні авторських пропозицій щодо вирішення конкретних проблем застосування ст. 70 і ст. 71 КК України та пов'язаних із ними інститутів звільнення від відбування покарання. При цьому запропоновані здобувачем положення мають як теоретичне значення для подальшого розвитку вчення про призначення покарання, так і прикладну спрямованість, оскільки орієнтовані на удосконалення кримінального законодавства та забезпечення єдності практики його застосування.

Науковий стиль викладення тексту роботи та її оформлення не викликають зауважень. Дисертація у цілому є свідченням вільної орієнтації автором у галузі права, обізнаності у науковій літературі, а також законодавстві, що має безпосереднє відношення до проблематики призначення покарання за сукупністю вироків у кримінальному праві України.

Теоретичні висновки та практичні пропозиції базують на достатньому науковому рівні, що свідчать про високий ступінь наукової кваліфікації ГАЄВСЬКОГО Олега Сергійовича.

За змістом, формою та об'ємом вказані напрацювання повною мірою відповідають вимогам МОН, які висуваються до праць такого ґатунку та відображають змістовні положення отриманих результатів.

У цілому, аналізуючи зміст дисертації, наукові праці, опубліковані за темою дослідження, використані джерела, додатки, ступінь обґрунтованості отриманих результатів, дозволяє стверджувати, що рецензована робота ГАЄВСЬКОГО Олега Сергійовича є кваліфікаційною науковою працею, яка виконана особисто та у якій автору удалось досягти поставленої мети.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання у науково-дослідній, правотворчій, правозастосовній та освітній діяльності.

У науково-дослідній сфері сформульовані дисертантом положення можуть бути використані для подальшого розвитку теорії призначення покарання, зокрема у дослідженні проблем співвідношення правил призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків.

У правотворчій діяльності результати дисертації можуть бути використані під час подальшого удосконалення положень КК України, що регулюють призначення покарання за сукупністю вироків, а також пов'язані з ними інститути звільнення від відбування покарання.

У правозастосовній діяльності запропоновані дисертантом підходи можуть бути використані під час тлумачення та застосування положень ст. 70 і ст. 71 КК України. Практична спрямованість результатів підтверджується довідкою Дніпровського районного суду м. Києва від 05.06.2026, на яку посилається дисертант.

В освітньому процесі результати дослідження можуть використовуватися під час викладання навчальних дисциплін кримінально-правового спрямування, що підтверджується актом впровадження ВНЗ «Національна академія управління» від 27.05.2026.

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Наукові результати дисертаційного дослідження ГАСВСЬКОГО Олега Сергійовича достатньо апробовані. Основні положення та результати дисертації висвітлені у шести наукових працях, тематика яких безпосередньо пов'язана із предметом дисертаційного дослідження та охоплює основні проблеми, які становлять його наукову новизну. Такими публікаціями є чотири одноособові статті, які опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України з юридичних наук з присвоєнням категорії «Б», двох тезах доповідей, які оприлюднені на науково-практичних заходах та розміщені у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Аналіз змісту публікацій дає підстави констатувати, що здобувач послідовно розвивав проблематику дисертаційного дослідження, переходячи від аналізу окремих проблем застосування ст. 70 і ст. 71 КК України до обґрунтування комплексного підходу до призначення покарання за сукупністю вироків.

Щодо академічної доброчесності, то дисертація містить заяву автора про самостійність виконання роботи та належне посилання на використані ідеї, результати й тексти інших авторів. За результатами ознайомлення з текстом дисертації та наданими матеріалами ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації, які могли б бути встановлені в межах проведеного опонентом аналізу, не виявлено.

Зміст роботи відображає основні положення та результати, які викладені у тексті дисертації та відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності.

Дисертація є самостійною, завершеною роботою. Дослідження підготовлено зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою.

Оформлення дисертаційної роботи здійснено відповідно до встановлених вимог і стандартів.

Проведений аналіз змісту дисертаційного дослідження дає можливість засвідчити, що дисертація ГАЄВСЬКОГО Олега Сергійовича на тему «Призначення покарання за сукупністю вироків у кримінальному праві України» є кваліфікаційною науковою працею з актуальної для науки та практики теми, яка містить нові наукові положення й науково-обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для галузі знань 08 «Право», підтверджується належними документами, які засвідчують проведення дослідження, а також свідчить про особистий внесок здобувача в науку.

Проте, наголошуючи на позитивних аспектах дослідження, не можна залишити поза увагою певні зауваження та дискусійні моменти, які потребують додаткової аргументації чи роз'яснення автором під час публічного захисту.

Підтверджуючи актуальність обраної теми, належний ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, їх достовірність та новизну, самостійність виконання дисертації, зауважу, що у роботі є положення, які мають некоректність.

По-перше, дискусійним видається формулювання назв першого розділу «Загальні засади дослідження проблеми призначення покарання за сукупністю вироків у кримінальному праві України» та підрозділу 1.1 «Постановка проблеми призначення покарання за сукупністю вироків». На мою думку, такі назви хоча і формально не суперечать нормативним вимогам до структури дисертації, водночас з науково-методологічної точки зору вони видаються недостатньо конкретними щодо змісту відповідних структурних частин.

Підрозділ 1.1 фактично охоплює методологічні засади, історичний розвиток, сучасний стан та перспективи законодавчого регулювання інституту. Тому його назва «Постановка проблеми» не повною мірою відображає фактичний зміст. Більш змістовно відповідали б назви на кшталт «Теоретико-правові засади призначення покарання за сукупністю вироків», «Історико-правовий розвиток інституту призначення покарання за сукупністю вироків», «Стан наукової розробленості проблеми призначення покарання за сукупністю вироків» або інше формулювання, яке точніше його відображало фактичний зміст підрозділу.

По-друге, дискусійним є використання у тексті дисертації термінів «злочин» та «кримінальне правопорушення» у випадках, коли вони використовуються як взаємозамінні.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 № 2617-VIII був запроваджений інститут кримінальних проступків як різновид кримінального правопорушення. Для введення в площину кримінального права поняття «кримінальний проступок» законодавцем було трансформовано поняття «злочин» у поняття «кримінальне правопорушення». Кримінальне правопорушення постало єдиним визначенням для злочинів та проступків. Проте використання поняття «злочин» може мати місце лише у разі, коли воно відповідає вимогам ст. 11 та ст. 12 КК України. У решта випадків застосування «злочину» як повної ідентичності «кримінальному правопорушенню» є не правильним. Тому дисертантові варто було б послідовніше дотримуватися цієї термінологічної диференціації, особливо у тих частинах роботи, де йдеться про множинність кримінальних правопорушень загалом.

По-третє у підрозділі 1.2 «Правова природа призначення покарання за сукупністю вироків» автор зосереджується на з'ясуванні єдиного розуміння поняття сукупності вироків та визначенні його місця в системі кримінального права з урахуванням позицій учених і судової практики. Заслуговує на підтримку позиція автора про те, що сукупність вироків є одночасно проявом множинності кримінальних правопорушень і самостійним інститутом призначення покарання (с. 52).

Водночас викликає питання послідовність авторського підходу до визначення правової природи та місця цього інституту в системі кримінального права. Так, на с. 52 автор обґрунтовує необхідність комплексного підходу до розуміння інституту призначення покарання, тоді як у висновках до розділу 1 на с. 68 визначає його як самостійний правовий інститут. При цьому комплексний характер певного правового явища та його інституційна самостійність потребують чіткого теоретичного розмежування, оскільки самостійний правовий інститут передбачає внутрішню єдність і системність сукупності взаємопов'язаних правових норм, що регулюють однорідні суспільні відносини.

У зв'язку з цим виникає питання щодо остаточної наукової позиції здобувача, а саме: яке ж місце, на думку дисертанта, посідає інститут призначення покарання за сукупністю вироків у системі кримінального права України — чи є він самостійним правовим інститутом, чи його слід розглядати

як складову комплексного інституту призначення покарання? Які критерії покладено в основу такого визначення?

Окреме питання виникає щодо положення, яке сформульоване автором у висновках дисертації (с. 185), відповідно до якого призначення покарання за сукупністю вироків визначається як «самостійна форма реалізації кримінальної відповідальності». Такий висновок потребує додаткового обґрунтування з огляду на запропоновану автором конструкцію. Якщо за попереднє кримінальне правопорушення щодо особи вже постановлено обвинувальний вирок, яким реалізовано кримінальну відповідальність, а застосування ст. 71 КК України пов'язане з визначенням остаточного покарання з урахуванням невідбутої частини покарання за попереднім вироком, виникає питання щодо того, то у чому ж саме полягає самостійність такої форми реалізації кримінальної відповідальності?

Тому потребує уточнення, чи розглядає автор призначення покарання за сукупністю вироків саме як окрему форму реалізації кримінальної відповідальності, чи як спеціальний кримінально-правовий механізм визначення остаточного покарання у випадку, коли попередня кримінальна відповідальність уже була реалізована обвинувальним вироком? Які критерії, на думку здобувача, дозволяють відмежувати «самостійну форму реалізації кримінальної відповідальності» від спеціального механізму призначення остаточного покарання?

По-четверте, дискусійним є питання форми та способу нормативного оформлення запропонованих автором законодавчих змін.

У дисертації сформульовано пропозиції щодо удосконалення положень ст. 70 і ст. 71 КК України. Водночас частина відповідних положень викладена у додатку у формі проекту нормативних змін, тоді як у тексті дисертації не завжди простежується достатньо чітке співвідношення між конкретною науковою пропозицією, її обґрунтуванням та відповідним положенням запропонованого законопроектного тексту.

Тому доцільно було б більш послідовно забезпечити взаємозв'язок між теоретичним обґрунтуванням пропозиції, конкретною редакцією норми та очікуваним правовим результатом її запровадження.

По-п'яте, окремі положення підрозділу 2.2 присвячені практиці Верховного Суду щодо призначення додаткових покарань, видаються дискусійними з погляду їх співвідношення з предметом дисертаційного дослідження.

Проведений автором аналіз судової практики є безумовно корисним для дослідження правил призначення покарання, однак окремі його результати мають переважно узагальнювальний характер. Водночас у роботі констатуються окремі питання, які потребують нормативного врегулювання, проте не в усіх випадках наведено розгорнуті авторські пропозиції щодо способу їх вирішення.

У зв'язку з цим під час захисту дисертанту доцільно пояснити:

Які саме конкретні зміни до кримінального законодавства, на його думку, необхідні для усунення виявлених у підрозділі 2.2 проблем практики призначення додаткових покарань та яким чином ці пропозиції співвідносяться із загальною концепцією дисертаційного дослідження?

Крім того, з урахуванням пропозицій, які ним кореспондуються потребує додаткового пояснення і наступні положення.

Як співвідноситься запропоноване розуміння моменту виникнення кримінально-правових наслідків попереднього вироку — набрання ним законної сили — із буквальним формулюванням ч. 4 ст. 70 КК України «після постановлення вироку»? Чи не означає запропонований підхід фактичну зміну змісту кримінально-правової норми шляхом її доктринального тлумачення, що потребує законодавчого врегулювання? Чому саме ступінь тяжкості найбільш тяжкого кримінального правопорушення має визначати мінімальний строк фактичного відбуття остаточного покарання за сукупністю? Чи не може такий підхід призвести до ситуації, коли приєднання значного обсягу покарання за інші кримінальні правопорушення фактично не впливатиме на строк, необхідний для застосування ст. 81 КК України?

З урахуванням вищевикладеного слід зазначити, що висловлені зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, оскільки мають переважно дискусійний та рекомендаційний характер, стосуються окремих аспектів аргументації, структурування та формулювання авторських положень і можуть бути враховані здобувачем у подальшій науковій роботі.

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Вищевикладене дає підстави зробити висновок, що дисертація ГАСВСЬКОГО Олега Сергійовича на тему «Призначення покарання за сукупністю вироків у кримінальному праві України» є самостійною завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково

обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення конкретного наукового завдання у сфері кримінального права.

Дисертаційне дослідження характеризується належним рівнем обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, містить положення, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Основні результати дослідження відображено в опублікованих працях здобувача, а зауваження та дискусійні положення, висловлені у цьому відгуку не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2024 №44 (зі змінами), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами), та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03.02.2017 №155/30023 (зі змінами), а її автор, ГАЄВСЬКИЙ Олег Сергійович, заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Офіційний опонент –

професор кафедри теорії права та
кримінально-процесуальної діяльності
Національної академії Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького
(військова частина 9960)
доктор юридичних наук, професор

Тетяна НІКОЛАЄНКО